

Seat No.

बैठक क्र.

--	--	--	--	--	--	--	--

2024	III	26	1100	N 670	(M)
२०२४	०३	२६	११००		(म)
SOCIAL SCIENCES (73) GEOGRAPHY PAPER-II सामाजिक शास्त्रे (७३) भूगोल पेपर - २ (REVISED COURSE)					
Time : 2 Hours		(Pages - 8)		Max. Marks : 40	
वेळ - २ तास		(पृष्ठे - ८)		एकूण गुण - ४०	

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न/कृती सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) प्रश्न क्रमांक 4(अ) साठी पुरविण्यात आलेल्या ब्राझीलच्या नकाशा आराखड्याचा वापर करून तो मुख्य उत्तरपत्रिकेस जोडावा.
- (4) प्रश्न क्रमांक 6(अ) साठी पुरविण्यात आलेल्या आलेख कागदाचा वापर करून तो पुरवणी मुख्य उत्तरपत्रिकेस जोडावी.
- (5) प्रश्नांची उत्तरे लिहितांना नकाशा काढण्यासाठी स्टेन्सिलचा आवश्यक तेथे वापर करण्यास परवानगी आहे.
- (6) प्रश्नांची उत्तरे लिहितांना आवश्यक तेथे आकृत्या/आलेख काढावेत.
- (7) प्रश्नांची उत्तरे निळ्या किंवा काळ्या शाईच्या पेनने लिहावीत. पेन्सिलने लिहिलेले उत्तरे ग्राह्य धरण्यात येणार नाहीत.
- (8) आकृत्या, आलेख व नकाशा इत्यादी कार्य करण्यासाठी शिस पेन्सिल किंवा रंगीत पेन्सिल वापरण्यास हरकत नाही.

1. अचूक पर्याय निवडून विधाने पूर्ण लिहा :

(1) पँटानल या दलदलीच्या प्रदेशात ..... आढळतात.

- (i) कोंडोर
- (ii) गुलाबी डॉल्फिन
- (iii) महाकाय अँनाकोंडा
- (iv) मकाव

(2) लोकसंख्येच्या वितरणावर ..... हा घटक परिणाम करतो.

- (i) प्राकृतिक रचना
- (ii) लिंग गुणोत्तर
- (iii) साक्षरता
- (iv) आयुर्मान

(3) ब्राझीलमध्ये सर्वत्र सामान्यपणे ..... वाहतूक आढळते.

- (i) हवाई
- (ii) जल
- (iii) रस्ते
- (iv) लोह

(4) क्षेत्रभेटी दरम्यान माहितीच्या संकलनासाठी ..... या साहित्याची आवश्यकता असते.

- (i) खुर्ची
- (ii) फळा
- (iii) पाण्याची बाटली
- (iv) प्रश्नावली

2. वेगळ घटक ओळखा :

(1) ब्राझीलच्या किनारपट्टीवरील राज्ये -

- (i) रिओ दी जनेरीओ
- (ii) पराईबा
- (iii) आमापा
- (iv) आक्रे

(2) भारतातील अतिजास्त पर्जन्याचा प्रदेश -

- (i) पश्चिम राजस्थान
- (ii) पश्चिम घाट
- (iii) मेघालय
- (iv) अरुणाचल प्रदेश

(3) अँमेझॉन नदीच्या उपनद्या -

- (i) पारू नदी
- (ii) पुरुस नदी
- (iii) पॅराना नदी
- (iv) जुरूका नदी

(4) भारताच्या द्वीपकल्पीय प्रदेशात आढळणारे प्राणी -

- (i) गवा
- (ii) हरिण
- (iii) काळवीट
- (iv) याक

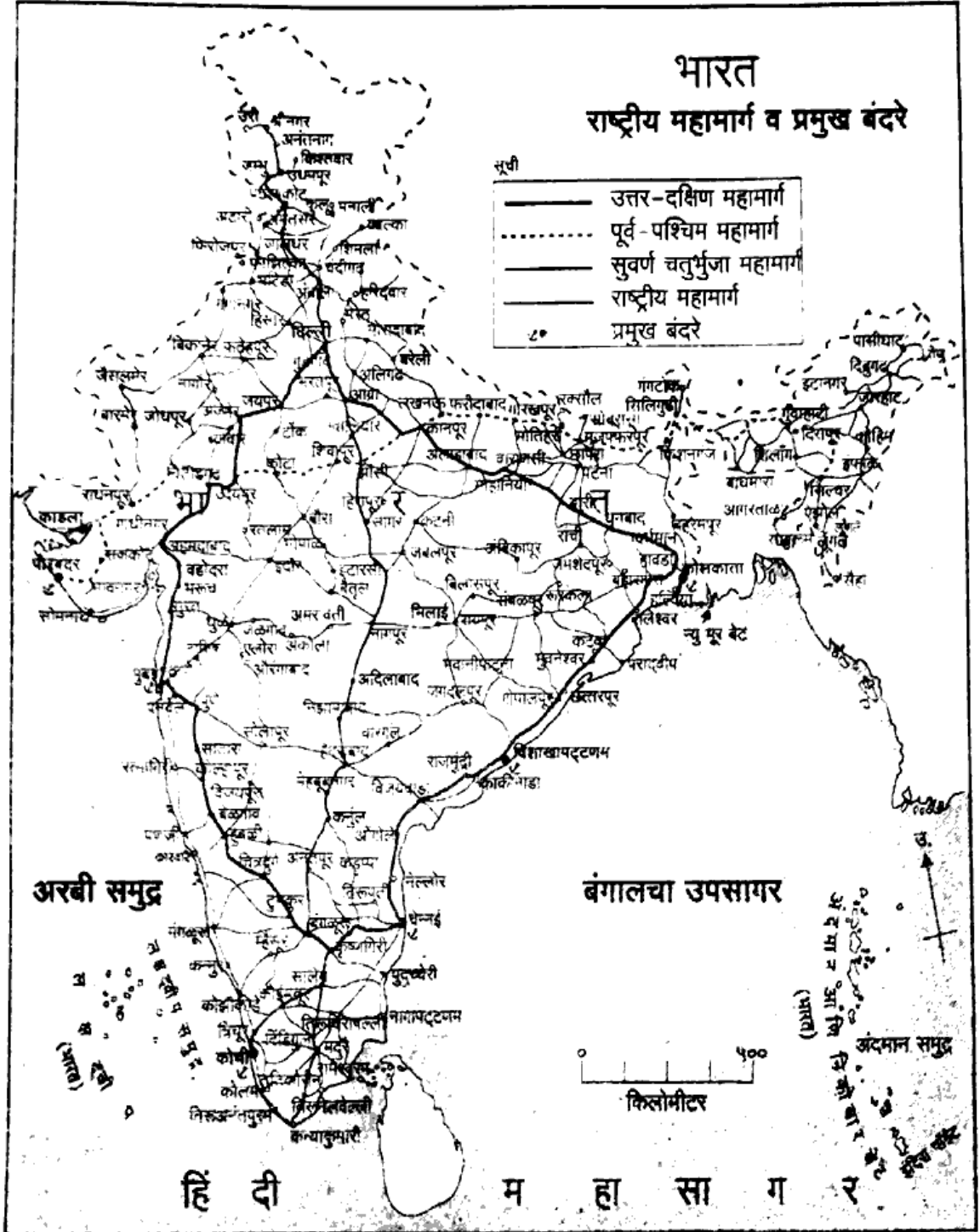
3. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

- (1) परतीचा मानसून
- (2) भारतातील पानझडी वने
- (3) ब्राझीलची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

4. (अ) ब्राझीलच्या नकाशा आराखड्यात माहिती भरा व सूची तयार करा
(कोणतेही चार) :

- (1) ब्राझीलमधील सर्वोच्च शिखर
- (2) साओ फ्रन्सिस्को नदी
- (3) माराजॉ बेट
- (4) पंपास
- (5) विषुववृत्त
- (6) ब्राझीलची राजधानी

(आ) खालील भारताच्या नकाशाचे वाचन करून खालील प्रश्नांची
उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

प्रश्न :

- (1) वरील नकाशाचे शीर्षक व उपशीर्षक काय आहे?
- (2) कोणत्या भागात रस्ते मार्गाची घनता जास्त आहे?
- (3) पश्चिम किनाऱ्यावरील दोन बंदरांची नावे लिहा.
- (4) पोरबंदर ते सिल्वर महामार्गाचे नाव लिहा.
- (5) कोलकाता जवळील बेटाचे नाव लिहा.

5. भौगोलिक कारणे लिहा (कोणतेही दोन) :

6

- (1) हिमालयाच्या उंच भागात वनस्पतींची संख्या विरळ आढळते.
- (2) ब्राझीलमध्ये उष्णकटिबंधीय वादळे कमी प्रमाणात होतात.
- (3) किनाऱ्याकडून ब्राझीलच्या अंतर्गत प्रदेशात अॅमेझॉन नदीच्या खोऱ्यात जाताना मानवी वस्त्या अधिक विरळ होत जातात.
- (4) भारताच्या अर्थव्यवस्थेत मत्स्य व्यवसायाची भूमिका महत्त्वाची आहे.

6. (अ) खालील दिलेल्या सांख्यिकीय माहितीच्या आधारे साधा स्तंभालेख
काढा व खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

6

भारत - नागरीकरणाचा कल

(1961 - 2011)

वर्ष	नागरीकरण % (टक्के)
1961	18.0
1971	18.2
1981	23.3
1991	25.7
2001	27.8
2011	31.2

प्रश्न :

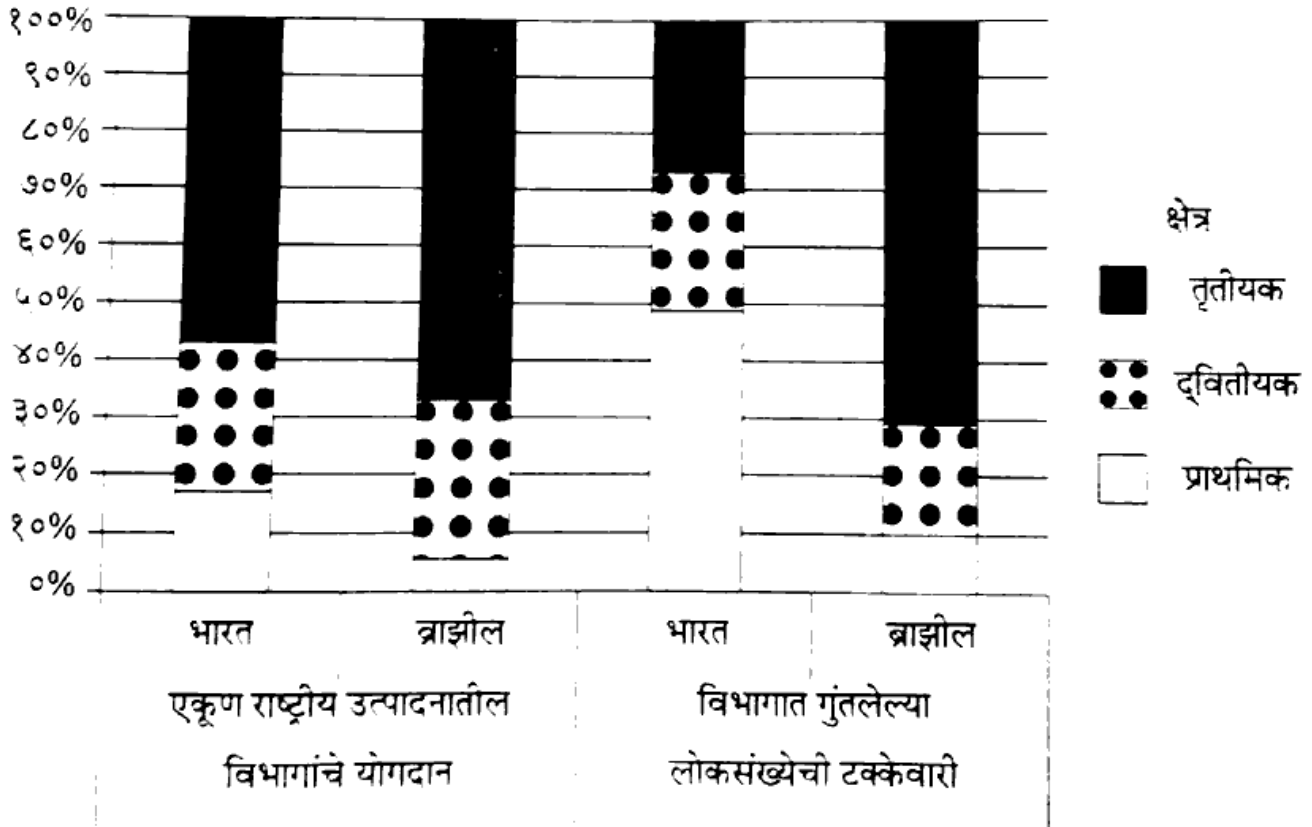
- (1) 1961 साली नागरीकरण किती टक्के झाले होते?
- (2) कोणत्या दशकात नागरीकरण सगळ्यात कमी होते?
- (3) 1991 साली नागरीकरण किती टक्के झाले होते?

किंवा

(आ) खालील आलेखाचे वाचन करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : 6

भारत आणि ब्राझील

राष्ट्रीय उत्पादनातील योगदान व गुंतलेली लोकसंख्या

प्रश्न :

- (1) आलेखात कोणती क्षेत्रे दर्शविलेली आहेत?
- (2) भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात कोणत्या क्षेत्राचा वाटा सर्वाधिक आहे?

- (3) ब्राझीलच्या प्राथमिक क्षेत्रात गुंतलेल्या लोकसंख्येची टक्केवारी किती आहे?
- (4) दोन्ही पैकी कोणत्या देशाच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात प्राथमिक क्षेत्रातील योगदान कमी आहे?
- (5) राष्ट्रीय उत्पादनात तृतीयक क्षेत्रातील योगदान कोणत्या देशाचे कमी आहे?
- (6) ब्राझीलची 19% लोकसंख्या कोणत्या क्षेत्रात गुंतलेली आहे?

7. खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा (कोणतेही दोन):

8

- (1) कारखान्यास भेट देण्यासाठी प्रश्नावली तयार करा.
- (2) ब्राझीलच्या किनारी प्रदेशाची माहिती लिहा.
- (3) भारतातील लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.